

För kännedom

Fullmäktige

Partiernas gruppledare

**Kommunstyrelsen
Kultur- och utbildningsnämnden
Socialnämnden**

Granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun genomfört en granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden säkerställer en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte säkerställt** en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar, samt att kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden **inte helt** säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar. I vårt arbete har vi biträtts av PwC.

Vi revisorer ser mycket allvarligt på de brister vi konstaterat i granskningen, i huvudsak avseende kommunstyrelsen. Granskningen visar på stora brister i kommunstyrelsens interna kontroll, bl.a. utifrån att det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar för handläggning, inklusive kontroller med tillhörande bedömningsgrunder, för att säkerställa att samtliga krav uppfylls. Det saknas även instruktioner kring hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Vi baserar även vår bedömning på de brister som noterats i samband med vår stickprovsgranskning. Vi har i vår stickprovsgranskning inte erhållit några underlag som visar på att kontroller utförts avseende att utbetalningar sker till rätt förening. Detta skapar risk för att kommunstyrelsens målsättningar med föreningsbidrag inte uppfylls samt att föreningsbidrag inte betalas ut i enlighet med likställighetsprincipen. I granskningen noterar vi att det även finns allvarliga brister hos kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden.

I övrigt hänvisar vi till de iakttagelser som redovisas i bifogad revisionsrapport.

Efter genomförd granskning lämnar vi följande rekommendationer till kommunstyrelsen:

- Utifrån sitt övergripande ansvar bör kommunstyrelsen tydliggöra vilka föreningsbidrag som finns i kommunen samt tillse en samordning mellan kommunstyrelsen och nämnderna i syfte att säkerställa en intern kontroll.
- Säkerställ aktuella riktlinjer för samtliga bidrag inom kommunstyrelsen.
- Att se över delegationsordningen avseende föreningsbidrag.

Efter genomförd granskning lämnar vi följande gemensamma rekommendationer till kommunstyrelsen och nämnderna:

- Säkerställ dokumenterade riktlinjer och rutiner för

samtliga bidrag för den samlade processen från ansökan, utbetalning till slutredovisning och uppföljande kontroller i syfte att minska risken för personberoende och för att öka spårbarheten.

- Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras, signeras och diarieförs.
- Säkerställ tydliga checklistor och bedömningsgrunder för alla som handlägger föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas och kontrolleras.
- Tillse ett systematiskt arbete med att inhämta synpunkter från de sökande om vad de anser om den information och de riktlinjer som finns kring stöden. Utveckla forum för synpunktsinhämtning och dialog med de sökande för det fortsatta utvecklingsarbetet.
- Att säkerställa en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag.
- Föreningsbidrag bör riskbedömas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontroll.

Vi emotser ett yttrande från kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden senast 29 februari år 2024.

För Kiruna kommuns revisorer

Thore Johansson, ordförande

Irma Rinne, vice ordförande

Bilaga: " Granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar, december 2023."

Deltagare

KIRUNA KOMMUN 212000-2783 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2023-12-14 17:49:11 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: THORE JOHANSSON

Datum

Thore Johansson
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 158.174.72.30

Signerat med Svenskt BankID

2023-12-14 09:35:28 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Maj Irma Rinne

Datum

Irma Rinne
Förtroendevald revisor

Leveranskanal: E-post
IP-adress: 78.77.212.110

Granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar

Kiruna kommun

December 2023

Anna Hilmarsson, projektledare och certifierad kommunal revisor

Sara Ljungberg, projektmedarbetare

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Kiruna kommun genomfört en granskning av intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden säkerställer en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar. Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar, samt att kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten eller det avslutande avsnittet "Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor".

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av styrelsen/nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	

Revisionsfrågor	Bedömning
Sker en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?	Kommunstyrelsen
	Kultur- och utbildningsnämnden
	Socialnämnden

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen och nämnderna:

Kommunstyrelsen

- Utifrån sitt övergripande ansvar bör kommunstyrelsen tydliggöra vilka föreningsbidrag som finns i kommunen samt tillse en samordning mellan kommunstyrelsen och nämnderna i syfte att säkerställa en intern kontroll.
- Säkerställ aktuella riktlinjer för samtliga bidrag inom kommunstyrelsen.
- Att se över delegationsordningen avseende föreningsbidrag.

Gemensamma rekommendationer för kommunstyrelsen och nämnderna

- Säkerställ dokumenterade riktlinjer och rutiner för samtliga bidrag¹ för den samlade processen från ansökan, utbetalning till slutredovisning och uppföljande kontroller i syfte att minska risken för personberoende och för att öka spårbarheten.
- Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras, signeras och diarieförs.
- Säkerställ tydliga checklistor och bedömningsgrunder för alla som handlägger föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas och kontrolleras.
- Tillse ett systematiskt arbete med att inhämta synpunkter från de sökande om vad de anser om den information och de riktlinjer som finns kring stöden. Utveckla forum för synpunktsinhämtning och dialog med de sökande för det fortsatta utvecklingsarbetet.
- Att säkerställa en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag.
- Föreningsbidrag bör riskbedömas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontroll.

¹ Såväl bidrag som hanteras via ansökningar som avtal.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	5
Revisionskriterier	5
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	7
Dokumentation och riktlinjer	7
Kontroll av ansökan och utbetalning	12
Kontroll vid utbetalningar	17
Tillräckliga kontroller av ändamål	20
Uppföljning och återrapportering till nämnden	22
Samlad bedömning	25
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	25

Inledning

Bakgrund

Inom kultur- och fritidsområdet hanteras stora utbetalningar i form av bidrag till föreningar. Nivåerna skiljer sig åt i Sveriges kommuner och bygger på lokalt antagna riktlinjer. Ur ett styrningsperspektiv såväl som ur ett medborgarperspektiv är det av stor vikt att bidragsgivningen styrs av tydliga och ändamålsenliga riktlinjer och policys. Av dessa bör det framgå hur beslut om bidrag ska fattas samt villkor för uppföljning och kontroll av att lämnade bidrag brukas i enlighet med beviljad ansökan.

En tillförlitlig och säker hantering av dessa bidrag är viktig ur flera aspekter. En bristande intern kontroll på området medför ökad risk för oegentligheter och i förlängningen förtroendeskadliga konsekvenser för kommunen.

Revisorerna har utifrån väsentlighet och risk beslutat att genomföra en granskning avseende Kiruna kommuns arbete med intern kontroll vid bidragsgivning till föreningar.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden säkerställer en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar.

Revisionsfrågor:

1. Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?
2. Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?
3. Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?
4. Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av styrelsen/nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?
5. Sker en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?

Kontroll av följsamhet till riktlinjer och regler görs inom ramen för revisionsfrågor 2-4.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analys och bedömningar.

Kommunallagen kap 6 § 6.

Kiruna kommuns riktlinjer för föreningsbidrag

Kommunens regler för ekonomisk förvaltning

Avgränsning

Granskningen avser kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden och avgränsas till i huvudsak räkenskapsåret 2023 men till viss del även tidigare år.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier avseende styrdokument och rutiner samt intervjuer med berörda tjänstepersoner.

Inom ramen för granskningen har följande personer intervjuats:

- Handläggare utredningsenheten
- Tf avdelningschef Fritidsavdelningen
- Kultursekreterare
- Kulturstrateg
- Handläggare Utredningsenheten
- Förvaltningschef kultur- och utbildningsförvaltningen
- Kvalitetsledare serviceavdelningen
- Verksamhetsutvecklare

Frågor har även ställts till ekonomichef avseende utbetalningar.

Vidare har ett stickprov genomförts om ändamålsenliga underlag finns för utbetalda föreningsbidrag för ett antal föreningsbidragsansökningar. För kommunstyrelsen och socialnämnden har tre stickprov genomförts vardera. För kultur- och utbildningsnämnden har sex stickprov genomförts. Fördelning och urval har skett utifrån bedömning av risk och väsentlighet. Stickprovskontrollen omfattar bland annat kontroll av korrekta ansökningshandlingar, beslut, utbetalningsunderlag samt eventuell efterhandsrapportering. Mer utförlig beskrivning kring metod för stickproven finns under avsnitt iakttagelser i rapporten.

För att kunna kontrollera (verifiera vad som ev, nämns i intervjuer) om styrelsens och nämndernas uppföljning har en granskning av protokoll genomförts under perioden 2022-09 till 2023-09.

De intervjuade och ekonomichef har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

Granskningsresultat

Dokumentation och riktlinjer

Revisionsfråga 1: Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?

lakttagelser

I Kiruna kommun är det kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden samt socialnämnden som vid tiden för granskningen beviljar föreningsbidrag. På kommunens webbplats finns samlad information om vilka bidrag som finns att söka i kommunen, kopplat till socialnämndens samt kultur- och utbildningsnämndens bidrag. Bidragen som kommunstyrelsen hanterar noteras inte. Enligt intervju uppges det vara flera föreningar som inte känner till att det går att ansöka om bidrag hos kommunstyrelsen.

Vid genomförda intervjuer framkommer en samstämmig bild av att det behövs en tydligare gemensam väg in för föreningsbidragen i kommunen. Vidare anses det finnas ett behov av att tydliggöra vilken nämnd som hanterar vilket bidrag, både externt mot föreningar och internt i organisationen. Det finns bidrag som tangerar varandra och det finns föreningar som söker bidrag för samma ändamål hos både kommunstyrelsen och nämnderna. Därmed beskrivs det finnas en risk för att kommunen betalar ut dubbla bidrag. Förvaltningarna har arbetat enskilt med föreningsbidragen, men för att säkerställa att föreningen söker rätt bidrag hos rätt nämnd har kommunen, på kultur- och utbildningsförvaltningens initiativ, nyligen tillsatt en nätverksgrupp i syfte att diskutera ovanstående. Vidare har nätverksgruppen genomfört en gemensam enkät till föreningar med fokus på lokaler. Enligt intervju påverkas föreningarnas lokaler av stadsomvandlingen. Vidare är syftet att se om föreningarna får medel för sina lokaler från flera bidragsgivare. Enligt uppgift har enkätresultatet, vid tidpunkten för granskningen, inte sammanställts ännu.

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen har antagna riktlinjer för bidrag till fritids- och idrottsföreningar som beslutades 2017-05-15 §136. Regelverket bygger på 3 bidragsformer; investeringsbidrag, särskilt anläggningsbidrag samt stimulansbidrag. Enligt intervju är det enbart stimulansbidragen som betalats ut de senaste åren. Enligt intervju beskrivs ovanstående riktlinjer som inaktuella då innehållet och kravställningen behöver ses över. Vidare framkommer vid intervju att kännedomen om ovanstående riktlinje varierar. Utöver ovanstående betalar kommunstyrelsen ut ytterligare bidrag i form av:

- *Drift- och skötsel av elljusspår*
- *Skötsel uteis*
- *Skötsel av fotbollsplan*

Ovanstående bidrag regleras genom avtal för drift av till exempel skidspår, fotbollsplaner och isrinkar. Någon närmare beskrivning och vilka krav som ställs inom ramen för dessa bidrag har

vi inte noterat. Generellt beskrivs att föreningarna behöver uppfylla kommunens gemensamma regler som gäller alla som ansöker om bidrag vilket är:

- Utgå från demokratiska principer.
- Erbjudas verksamhet som är öppen för alla (undantag projektbidrag, kultur se separata regler).
- Ha sin huvudsakliga verksamhet och hemvist i Kiruna kommun, (undantag projektbidrag kultur se separata regler).
- Bedriva verksamhet utan vinstsyfte.
- Vara partipolitiskt och religiöst obunden (undantag studieförbunden se separata regler).

Föreningar ska utöver de gemensamma reglerna ha antagit stadgar, ha en vald styrelse samt organisationsnummer. Det ska också finnas minst en revisor som granskar föreningens ekonomiska redovisning. Vidare ska föreningen skicka in sin årliga redovisning i form av årsredovisning. Detta behöver redovisas innan föreningen kan få ytterligare bidrag nästa år.

Utöver ovanstående bidrag kan kommunstyrelsen även besluta om bidrag utifrån kostnadsställe ”kommunstyrelsens oförutsedda”. Ett exempel på ett beslut om bidrag som tagits är ”*Anhållan om bidrag, kulturfestivalen Dansklacken på dosan 2023*” vid sammanträdet 2023-06-07 §183. Inom ramen för granskningen har vi inte kunnat konstatera under vilka principer dessa bidrag betalas ut.

Av kommunstyrelsens *delegationsordning*, senast reviderad 2023-01-23, § 36, framgår att fritidsutskottets ordförande eller vice ordförande har delegation på att besluta om stimulansbidrag upp till 15 tkr. Utöver ovanstående noteras ingen ytterligare delegation kopplat till föreningsbidrag. Beslut om övriga föreningsbidrag (exempelvis *Drift- och skötsel av elljusspår, Skötsel uteis och Skötsel av fotbollsplan*) beskrivs som verkställighetsbeslut som beslutas av tjänstepersoner utifrån tilldelad budget.

Enligt intervju finns inte någon utpekad tjänsteperson som är ansvarig över bidragshanteringen inom ramen för kommunstyrelsen, utan ansökningarna hanteras av enhetscheferna inom fritidsavdelningen (tidigare fritid- och serviceavdelningen). Vid tiden för granskningen hanteras ansökningarna manuellt men det finns ambitioner om att börja använda bokningsportalen Actor Smartbook² liksom kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden.

Inom ramen för granskningen har vi, utöver ovanstående styrdokument, inte erhållit några interna rutiner och arbetssätt för handläggning av föreningsbidragsansökningar såsom t.ex. rutinbeskrivningar, checklistor och bedömningsgrunder. Vid beslut av riktlinjer 2017-05-15 §136 noteras att kommunstyrelsen gav kommunkontoret i uppdrag att utarbeta handläggningsrutiner. Enligt intervju har detta inte upprättats.

² Digitalt system för bidragsansökningar och föreningsregister

Vid intervju framgår att kommunstyrelsens hantering av föreningsbidrag kan förbättras och förtydligas i form av aktuella regler och riktlinjer samt tillhörande rutiner. Enligt uppgift ska fritidsavdelningen lyfta frågan om rutiner kring bidrag med kommunstyrelsens presidium i november 2023 i syfte att hanteringen ska bli transparent och mindre sårbar.

Kultur- och utbildningsnämnden

I *Bidagsregler för fritids- och kulturverksamheten* (rev 2020-11-19), antagna av kultur- och utbildningsnämnden, framgår att syftet med bidragen i huvudsak är att stödja det ideella föreningslivet i kommunen. Målet är att skapa förutsättningar för att kommunen ska vara attraktiv att bo och verka i, och att bland annat uppmuntra till kreativitet och känsla av samhörighet. Enligt intervjuer är detta det primära stödjande dokumentet som används. Det finns också, enligt intervjuerna, ett pågående arbete med att ta fram en kulturplan under år 2023. Vidare finns informationen om bidagsreglerna samlad på Kiruna kommuns webbplats.

I bidagsreglerna presenteras kommunens grundkrav samt vilka regler som gäller för respektive bidragstyp. För respektive bidrag beskriver reglerna syfte och mål, målgrupp, regler, ansökan, handläggning och utbetalning. Vissa medel, exempelvis aktivitetsstöd, baseras på antal deltagartillfällen och där kan alltså inte föreningen ansöka om en viss summa. Liknande gäller för lokalbidrag³ enligt samma styrdokument, där föreningen i ansökan ska uppge sina driftkostnader. För andra typer av bidrag, till exempel årsanslag för kulturorganisationer och projektbidrag, söker föreningar, eller privatpersoner, om en viss summa utifrån vad ansökan gäller för.

Tabell 1: Sammanställning av bidrag från kultur- och utbildningsförvaltningen

Bidragstyp	Syftet med bidraget
<i>Aktivitetsstöd</i>	Bidraget syftar till att uppmuntra föreningar till att bedriva verksamhet och aktiviteter som uppmuntrar till lek och rörelse och en aktiv och stimulerande fritid för barn och unga. Regler finns om sammankomster, ålder, närvaro och antal medlemmar.
<i>Lokalbidrag verksamhetslokal</i>	Syftar till att möjliggöra och tillgängliggöra för föreningar som bedriver ungdomsverksamhet, handikappidrott samt pensionsorganisationer att utöva sina aktiviteter. Bidrag godkänns för hyra, el och VA. Föreningen ska i ansökan uppge sina driftkostnader, och att bidraget är max 60% av kostnaderna, upp till 30 000kr/år.
<i>Lokalbidrag samlingslokal i byarna</i>	Möjliggör för föreningar att tillhandahålla samlingslokal i byarna. Godkänns för tex hyra, el och VA. Bidragets storlek är max 80 % av driftkostnaderna eller 35 000kr/by och år.
<i>Årsanslag kulturorganisationer</i>	Stärka föreningarnas förutsättningar att genomföra planerade aktiviteter som bidrar till att berika Kiruna kommuns kulturutbud.
<i>Föreningslönebidrag</i>	Föreningslönebidrag är ett bidrag till lönebidragsanställningar, såväl en arbetsmarknadsåtgärd som ett föreningsstöd.
<i>Projektbidrag kultur</i>	Bidrag till projekt och arrangemang för att berika kulturlivet samt att främja utvecklings- och försöksverksamhet inom kulturområdet i Kiruna kommun.

³ Finns två olika bidrag, ett lokalbidrag verksamhetslokal och ett lokalbidrag samlingslokal i byarna.

I *Delegationsordning kultur- och utbildningsförvaltningen (2022-10-17)* framgår att projektbidrag under 15.000 kr kan beslutas av kulturchef. Vidare framgår att beslut om aktivitetsstöd, bidrag till studieorganisationer, lokalbidrag, föreningslönebidrag är delegerat till kulturchef som kan vidaredelegera till handläggare. I delegationsordningen framgår inte några begränsningar i belopp utan hänvisningen görs till gällande regler. Vid intervjuer uppfattas delegationsordningen som tydlig.

Vid intervju framkommer att arbetet inom kultur- och utbildningsnämnden fungerar väl och att det finns en tydlig ansvarsfördelning mellan tjänstepersoner kring vem som hanterar vilket bidrag. Nämndens riktlinjer reviderades i dialog mellan förvaltningen och politiken. Syftet var, enligt intervju, att få reglerna så tydliga som möjligt för föreningarna som söker. I intervju uppges att det dock finns delar av riktlinjerna som skulle kunna förtydligas och som ett exempel nämns punkten kring att politiska och religiösa föreningar inte kan söka stöd.

Inom ramen för granskningen har vi, utöver ovanstående styrdokument, inte erhållit några interna rutiner och arbetssätt för handläggning av föreningsbidragsansökningar såsom t.ex. rutinbeskrivningar, checklistor och bedömningsgrunder. Samtliga bidrag inom kultur- och utbildningsnämnden hanteras i Actor Smartbook.

Socialnämnden

För socialnämndens hantering av bidrag finns följande riktlinjer antagna: *riktlinjer för föreningsbidrag för socialnämnden*, antagna 2022-11-22 §158. Socialnämnden hanterar föreningsbidrag till ideella föreningar som verkar för personer med funktionsnedsättning och ideella organisationer som verkar för socialt stöd- och hjälp. Föreningsbidrag från socialnämnden söks som *verksamhetsbidrag*.

Grundkrav för ansökan av socialnämndens föreningsbidrag är att föreningen ska ha sin verksamhet i Kiruna, respektera demokratins principer, erbjuda verksamhet som är öppen för alla, vara partipolitiskt och religiöst obunden, och ha en upprättad och uppdaterad medlemsmatrikel. Vidare framgår vad ansökan ska innehålla. Exempel är stadgar, organisationsnummer, beskrivning vad bidraget ska användas till samt årsmötesprotokoll, ekonomisk redogörelse och revisionsberättelse. Ansökningarna hanteras sedan år 2023 i Actor Smartbook.

Enligt intervju har reglerna nyligen reviderats i samband med att en ny handläggare började arbeta med föreningsbidragen. Riktlinjerna anses i nuläget som tydliga och ändamålsenliga. Vidare har verksamheten även förstärkt delarna kopplat till föreningarnas uppföljning och återrapportering samt kravet på återbetalning som beskrivs närmare under revisionsfråga 4 och 5. Utöver ovanstående riktlinjer finns inga ytterligare dokumenterade rutiner, checklistor eller bedömningsgrunder som stöd i handläggningen. Vid sakgranskning uppges att det finns ett rutindokument och vi

noterar att dokumentet delvis innehåller rutiner men inte för handlägningsprocessens samtliga delar.

Enligt uppgift har socialnämnden avtal med ett antal föreningar avseende verksamhetsbidrag. Nämndens riktlinjer innehåller inga direktiv eller rutinbeskrivningar kopplat till denna hantering.

Föreningsbidrag har inte delegerats utan socialnämnden beslutar utifrån den enskilda ansökan om bidrag.

Bedömning

Revisionsfråga 1: Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?

Kommunstyrelsen

Nej. Vi grundar vår bedömning på att det saknas aktuella riktlinjer och rutiner för samtliga bidrag⁴ inom kommunstyrelsen samt information om kommunstyrelsens bidrag på kommunens hemsida. Vidare saknas interna rutinbeskrivningar för handlägningsprocessen samt tillhörande kontroller, checklistor och bedömningsgrunder. Detta bedömer vi skapar risk för en sårbar och personberoende handläggning, att kommunstyrelsens målsättningar med föreningsbidrag inte uppfylls samt att föreningsbidrag inte betalas ut i enlighet med likställighetsprincipen.

Vidare grundar vi vår bedömning på att beslutsmandaten avseende föreningsbidrag, som är fastställda i kommunstyrelsens delegationsordning, bör ses över utifrån att drift- och skötselbidragen beslutas genom verkställighet. Enligt vår bedömning bör det övervägas om dessa stöd ska innefattas i delegationsordningen då vi menar att fatta beslut om dessa bidrag inte är ren verkställighet. Det är ett beslut där man inte i förväg kan bedöma vad prövning mynnar ut i, dvs. beslutsfattaren kan göra olika bedömningar. Vidare ser vi, inom ramen för kommunstyrelsens uppsiktsplikt, ett behov av att tydliggöra gränsdragningen mellan bidragen mellan nämnderna.

Kultur- och utbildningsnämnden och Socialnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden har dokumenterade bidragsregler för föreningsbidrag, som även delges på kommunens hemsida, liksom ett ansökningssystem som till viss del fungerar som ett stöd i handläggningen. I systemet finns dock inga tillhörande bedömningsgrunder och systemet utgör inte heller en komplett checklista som stöd till att säkerställa att samtliga krav uppfylls. Gemensamt för nämnderna är att det saknas heltäckande interna rutinbeskrivningar för handlägningsprocessen samt tillhörande kontroller, checklistor och bedömningsgrunder i syfte att undvika en sårbar och personberoende handläggning samt tillse en likvärdig bedömning. För socialnämnden bedömer vi att riktlinjerna behöver kompletteras med direktiv och rutinbeskrivningar för de verksamhetsbidrag till föreningar som hanteras via avtal i syfte att stärka den interna kontrollen.

⁴ Såväl bidrag som hanteras via ansökningar som avtal.

Kontroll av ansökan och utbetalning

Revisionsfråga 2: Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?

lakttagelser

Kommunstyrelsen

Föreningsbidragen som hanteras inom kommunstyrelsen handläggs manuellt i kommunens ärendehanteringssystem Ciceron. Enligt intervjun planerar fritidsavdelningen att använda bokningsportalen Actor Smartbook framöver. Som tidigare nämnt saknas aktuella riktlinjer och regler för de specifika bidragen som kommunstyrelsen hanterar. Fritidsavdelningen har dock arbetat fram en praxis för hur ansökningarna ska handläggas. Dessa är dock inte dokumenterade och därmed beskrivs vid intervju att hanteringen av föreningsbidrag är sårbar vid eventuellt personalbyte.

Enligt intervju dokumenteras vilka avväganden som gjorts i förhållande till bidragsansökan. Vidare gör handläggarna en kontroll historiskt för att se hur man tidigare beslutat. Vid intervju framgår att ansökningarna inte brukar vara korrekta i sin helhet utan fritidsförvaltningen får hjälpa föreningen med vilka underlag som ska lämnas in. Även här är uppfattningen att upprättade riktlinjer och rutiner hade underlättat handläggningen. Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av någon rutin för vilka kontroller som ska genomföras kopplat till de ansökningarna som kommer in. Vidare har vi inte tagit del av checklistor eller bedömningsgrunder som används i syfte att säkerställa att kraven uppfylls. Enligt intervju uppges dock att fritidsavdelningen har en god kontroll kopplat till föreningarna med hänvisning till lokalkännedom. Vidare genomför fritidsavdelningen verksamhetsbesök, dock inte med någon regelbunden systematik.

För stimulansbidragen beslutas dessa av fritidsutskottet där utskottets ordförande eller vice ordförande har delegation att besluta om bidraget. Sedan fritid- och serviceavdelningen omorganiserades under år 2023 till fritidsavdelningen är det oklart hur och vem som ansvarar för handläggningen av dessa.

Stickprov

Inom ramen för granskningen har tre stickprov genomförts. Ett stimulansbidrag, ett skötsel av idrottsplats och skötsel av elljusspår. Två av bidragen betalades ut året 2022 och ett av bidragen betalades ut under år 2023. Eftersom det saknas dokumenterade regler och riktlinjer för drift- och skötselbidragen, och att reglerna som finns avseende stimulansbidrag är i behov av revidering, är utgångspunkten att kontrollera på vilka grunder föreningsbidrag betalats ut.

Stickprovsgranskningen tittar på följande delar:

- Om föreningen skickat in en bidragsansökan
- Om förening skickat in eventuella handlingar

- Om föreningen lever upp till bidragsformen i övrigt (regler finns enbart för stimulansbidrag).
- Beslut för beviljat bidrag
- Om bidraget återrapporterat

Resultat

Stickprov 1 (stimulansbidrag): För stimulansbidraget har en ansökan inkommit till fritidsutskottet via brev. Någon ansökningsblankett eller liknande har inte använts. I ansökan framgår inga ansökningshandlingar eller motsvarande. Inom ramen för stickprovet har vi sedan erhållit delegationsbeslutet som innehåller en beskrivning av ärendet. Vidare har vi tagit del av en rekvisitionsblankett och konstitution av styrelsen. Vi noterar att bidrag betalats ut till en bussresa för en fotbollsmatch. Enligt de beslutade riktlinjer som finns från år 2017 framgår dock att bidrag inte ges till resekostnader för tävlingar. Vi har inom ramen för stickprovet inte erhållit något underlag där det framgår att bidraget återrapporterats. Sammantaget har vi inte tagit del av någon dokumentation eller annat underlag där det framgår vilka krav som ställts och hur det är säkerställt att samtliga krav är uppfyllda.

Stickprov 2 & 3 (drift- och skötselbidrag): För båda ärenden saknas en ansökan och tillhörande ansökningshandlingar. Stickproven regleras genom avtal mellan kommunen och föreningen. Avtal finns från år 2013 respektive år 2023 som vi inom ramen för stickprovet tagit del av. Respektive avtal reglerar ansvar avseende driften. I avtalet från år 2013 framgår att avtalet gäller 2013-06-01-2014-05-31 men kan förlängas. Om förlängning sker ska uppföljning göras årligen. Enligt uppgift från fritidsavdelningen har uppföljning skett i form av verksamhetsbesök, men vi har inte tagit del av någon dokumentation avseende dessa besök. Någon dokumenterad förlängning av avtalet har vi dock inte erhållit. I avtalet från år 2023 framgår att ersättning betalas ut mot en redovisningsblankett och av A-skatteintyg. Vi har inom ramen för granskningen inte kunnat konstatera att det lämnats in. Utöver avtalen har vi inte tagit del av någon dokumentation eller annat underlag där det framgår vilka krav som ställts inför avtal och hur det är säkerställt att samtliga krav är uppfyllda.

Kultur- och utbildningsnämnden

Föreningar inom kultur- och utbildningsförvaltningen ansöker från och med januari 2021 om bidrag via bidrags- och bokningsportalen Actor Smartbook. Enligt intervjuer sker ansökan, beslut, utbetalningar och avslut i Actor Smartbook, medan handläggning och beräkningar sker utanför systemet. De bidrag som föreningen är berättigade att ansöka om finns synliga under den period som bidragen är öppna för ansökan. Inom kultur- och utbildningsnämnden finns två handläggare, en kulturstrateg och en kultursekreterare, som arbetar med föreningsbidrag. Vid intervjuer bedöms ansvarsfördelningen som tydlig. Vidare beskrivs att det finns möjlighet att täcka upp för varandra vid sjukdom. Vid sakgranskning framgår att kulturstrategen behärskar kunskap/rutiner kring alla föreningsbidrag, men kultursekreteraren behärskar kunskap/rutiner kring projektbidrag kultur samt årsanslag kulturföreningar. Vidare uppges vid sakgranskning att båda handläggarna kan attestera varandras bidragsstöd. Som tidigare nämnt har

handläggarna inte några dokumenterade rutiner för sina arbetsuppgifter samt upprättade bedömningsgrunder som stöd i handläggningen.

Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av någon dokumenterad rutin för vilka kontroller som ska genomföras kopplat till de ansökningarna som kommer in samt hur dessa ska dokumenteras. Vidare har vi inte tagit del av checklistor eller liknande som används i syfte att säkerställa att kraven uppfylls. I intervju lyfts att det finns en önskan om att kunna göra mer kopplat till kontroller och dokumentation kring de krav som finns. Enligt intervju beskrivs detta arbete som begränsat med hänvisning till resursbrist. I intervju uppges att det finns exempel på inbyggda kontroller i Actor Smartbook kopplat till specifika bidrag. Ett exempel är bidraget aktivitetsstöd där stöd betalas ut enligt rådande inrapporterade deltagartimmar via Idrottonline⁵, som handläggaren hämtar via kommunens bidragssystem Actor Smartbook. Vidare har Actor Smartbook obligatoriska fält vilket innebär att ansökan inte kan skickas in om inte alla fält är ifyllda.

Vidare sker en beredning av ansökningar tillsammans med kulturchef. Beredningen sker utifrån när beslut om olika typer av föreningsbidrag tas.

Stickprov

Inom ramen för granskningen har sex stickprov genomförts på fem olika bidragstyper. Bidragstyperna är föreningslönebidrag, årsanslag till kulturorganisationer, kommunalt grundbidrag till studieförbund, lokalbidrag verksamhetslokal samt två projektbidrag. Stickprovsgranskningen innehåller följande delar:

- Om ansökan är fullständig med tillhörande handlingar och lever upp till bidragsformen i övrigt
- Beslut för beviljat bidrag
- Om bidraget redovisats/återrapporterats

Resultat

- Av sex granskade ärenden finns en ansökan samt tillhörande ansökningshandlingar enligt bidragsreglerna. Gemensamt för samtliga stickprov noteras att det inte tydligt framgår av ansökan hur föreningen förhåller sig till grundkraven samt de generella bidragsreglerna. Flera av kriterierna samt kontrollen av dessa dokumenteras inte vilket innebär att det inte är spårbart hur det har säkerställts att samtliga krav är uppfyllda.
- Resultatet avseende beslut av bidrag visar att det i samtliga fall finns ett delegationsbeslut eller ett nämndsbeslut.
- Inom ramen för stickprovet är det projektbidrag och föreningslönebidrag som har krav på redovisning/uppföljning. Avseende projektbidrag ska sökande till kultur- och utbildningsförvaltningen lämna in en redovisning senast en månad efter genomfört arrangemang. Avseende föreningslönebidrag ska verksamheten inhämta månatlig avisering från Arbetsförmedlingen. Resultatet avseende

⁵ IdrottOnline är ett digitalt verksamhetssystem som utgör basen för kommunikation och administration mellan medlem, idrottsförening, specialidrottsförbund och RF-SISU distrikten.

uppföljning/redovisning visar att av två kontrollerade projektbidrag har båda inte redovisats med hänvisning till att det pågår diskussioner om återbetalning till kommunen. Inom ramen för föreningslönebidraget har vi tagit del av månatliga aviseringar från Arbetsförmedlingen. Resultatet avseende redovisning/uppföljning redovisas närmare under revisionsfråga 4.

Socialnämnden

Sedan år 2023 ansöker föreningarna om verksamhetsbidrag genom Actor Smartbook. Tidigare ansökte föreningen via en blankett. Inom socialförvaltningen finns en handläggare som arbetar med föreningsbidrag sedan år 2022. Som tidigare nämnt har vi inte tagit del av några bedömningsgrunder som stöd i handläggningen utöver nämndens riktlinjer. Vidare har vi inte tagit del av någon rutin för vilka kontroller som ska genomföras samt checklistor eller liknande som används i syfte att säkerställa att kraven uppfylls.

Enligt intervju är Actor Smartbook uppbyggt efter socialnämndens regler för bidrag. Vidare har Actor Smartbook, som tidigare nämnt, obligatoriska fält vilket innebär att ansökan inte kan skickas in om inte alla fält är ifyllda. Enligt intervju finns dock utmaningar med att föreningen passerar obligatoriska fält genom att t.ex. ladda upp ett annat dokument/information än det som efterfrågas. I samband med ansökningar finns inga praxis kontroller som genomförs, däremot kan särskilda kontroller genomföras av handläggare på förekommen anledning, exempelvis att något avvikande noteras i ansökan/bifogade handlingar. Vid dessa tillfällen kan handläggaren ställa fortsatta frågor till föreningen. Vid sakgranskning framgår att handläggare efterfrågar handlingar i de fall något saknas.

Stickprov

Inom ramen för granskningen har ett stickprov på tre verksamhetsbidrag genomförts. Två av verksamhetsbidragen betalades ut år 2022 och ett av bidragen betalades ut år 2023. Stickprovsgranskningen innehåller följande delar:

- Om ansökan är fullständig med tillhörande handlingar och lever upp till bidragsformen i övrigt
- Beslut för beviljat bidrag
- Om bidraget redovisats/återrapporterats

Resultat

- Av tre granskade ärenden finns avvikelser inom ett ärende kopplat till ansökan samt tillhörande ansökningshandlingar enligt bidragsreglerna. För ett av bidragen som betalades ut år 2022 saknas kompletta ansökningshandlingar i sin helhet. Vidare är ansökningsblanketten som tidigare användes inte korrekt ifylld. En anledning till att föreningen inte skickat in sina handlingar och/eller fyllt i en fullständig ansökan är på grund av att det finns ett avtal mellan kommunen och föreningen. I avtalet framgår att kommunen ska betala föreningens hyra på obestämd tid. Inom ramen för granskningen har vi inte tagit del av kommunens avtal med föreningen då det inte hittats. Vidare noteras att föreningen fått föreningsbidrag även för år 2023. Som

tidigare nämnts under revisionsfråga 1 innehåller nämndens riktlinjer för föreningsbidrag inga direktiv eller rutinbeskrivningar kopplat till bidrag som hanteras via avtal.

- Gemensamt för samtliga stickprov noteras att det inte tydligt framgår av ansökan hur föreningen förhåller sig till grundkraven samt de generella bidragsreglerna. Flera av kriterierna samt kontrollen av dessa dokumenteras inte vilket innebär att det inte är spårbart hur det har säkerställts att samtliga krav är uppfyllda.
- Nämnden tar ett samlat beslut för verksamhetsbidrag en gång om året. Vi noterar att föreningarna ingår i beslutet för året 2022 respektive 2023. Vi noterar även att nämnden beslutat om bidrag till föreningen där avtal saknas för året 2022 och även 2023.
- Avseende återrapportering kan detta endast kontrolleras för verksamhetsbidragen som betalades ut år 2022. Återrapportering för bidragen år 2023 sker först 2023-10-30. I ett av två granskade ärenden som betalades ut år 2022 har vi inte tagit del av underlag som visar att återrapportering skett. Vi noterar att det är samma förening ovan som har avtal med kommunen. Vid sakgranskning framgår att handläggare stämmer av bidragen som regleras via avtal via ekonomikontoret inför delårs- och årsredovisning.

Bedömning

Revisionsfråga 2: Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?

Kommunstyrelsen

Nej. Vi grundar vår bedömning på att det saknas aktuella riktlinjer som omfattar samtliga bidrag som tydliggör vilka krav som ställs. Granskningen visar även att det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar för handläggning, inklusive kontroller med tillhörande bedömningsgrunder, för att säkerställa att samtliga krav uppfylls. Det saknas även instruktioner kring hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Vi baserar även vår bedömning på de brister som noterats i samband med vår stickprovsgranskning.

Kultur- och utbildningsnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att det finns en gemensam beredning av bidragsansökningar. Vidare finns delvis inbyggda kontrollfunktioner i systemet Actor Smartbook. Granskningen visar att det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar för handläggning, inklusive kontroller med tillhörande bedömningsgrunder, för att säkerställa att samtliga krav uppfylls. Det saknas även instruktioner kring hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Vi grundar även vår bedömning på de brister som framkommit i samband med stickprovsgranskningen där det noteras att det för samtliga stickprov saknas dokumentation och signeringen av eventuella genomförda kontroller, i syfte att säkerställa att samtliga krav är uppfyllda. Vi bedömer att detta

behöver utvecklas i syfte att säkerställa spårbarhet och minska personberoendet i handläggningen av föreningsbidragsärenden.

Socialnämnden

Delvis. Granskningen visar att det genomförs vissa kontroller, men det saknas dokumenterade rutinbeskrivningar för handläggning, inklusive kontroller med tillhörande bedömningsgrunder, för att säkerställa att samtliga krav uppfylls. Det saknas även instruktioner kring hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras. Vi grundar även vår bedömning på de brister som framkommit i samband med stickprovsgranskningen där det noteras att det för samtliga stickprov saknas dokumentation och signeringen av eventuella genomförda kontroller, i syfte att säkerställa att samtliga krav är uppfyllda. Vi bedömer att detta behöver utvecklas i syfte att säkerställa spårbarhet och minska personberoendet i handläggningen av föreningsbidragsärenden.

Vidare anser vi det som en brist att det saknas direktiv kopplat till de bidrag som hanteras via avtal. Stickprovet har verifierat att det finns brister i denna hantering.

Kontroll vid utbetalningar

Revisionsfråga 3: Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?

lakttagelser

Kommungemensamma kontroller inför utbetalningar

Enligt uppgift finns inga dokumenterade rutiner på kommunövergripande nivå i samband med utbetalningar av föreningsbidrag, däremot har ekonomiavdelningen utarbetade rutiner för arbetet. Vidare har vi inte tagit del av någon dokumenterad rutin för vilka kontroller som ska genomföras i samband med utbetalningar samt hur det ska dokumenteras. Enligt uppgift från kommunen görs ingen dokumentation av de kontroller som genomförs hos ekonomiavdelningen. Däremot uppges att underlagen som ligger till grund för utbetalningarna sparas ihop med utbetalningarna i verifikationspärmar.

Nedan presenteras ekonomiavdelningens rutiner kopplat till olika utbetalningsätt:

Utbetalningar genom utanordning

Utbetalningar genom utanordning används i samband med utbetalningar av kommunstyrelsens stimulansbidrag. Vidare betalades socialnämndens verksamhetsbidrag även ut enligt denna rutin, men sedan år 2023 betalas socialnämndens verksamhetsbidrag ut genom Actor Smartbook. Om en utbetalning sker via utanordning framgår belopp, mottagare samt vad det avser. Utanordningen undertecknas av ansvarig chef för kostnadsstället. I samband med att utanordningen inkommer till ekonomiavdelningen från verksamheten kontrolleras bilagor som styrker utanordningen. Om bilagor saknas skickas utanordningen tillbaka för att komplettera underlag. I samband med att utbetalningen registreras i internetbanken görs en kontroll

av bankgiro/plusgiro. Enligt uppgift från ekonomi görs inga kontroller av bankkontonummer i de fall föreningen uppgett detta. Utbetalningen godkänns sedan av två personer på ekonomiavdelningen innan utbetalning.

Utbetalningar genom Actor Smartbook

För kultur- och utbildningsnämndens och socialnämndens bidrag hanteras utbetalningar via Actor Smartbook. Enligt uppgift beskrivs ekonomiavdelningen som mindre involverade i samband med dessa utbetalningar. Från boknings- och bidragssystemet skickas filer till ekonomisystemet som innehåller mottagare och belopp. Dessa filer läses in och utbetalningarna hamnar som en leverantörsskuld och betalas ut när ekonomiavdelningen betalar leverantörsfakturer. Enligt uppgift görs ingen kontroll av ekonomiavdelningen att uppgifterna i dessa filer stämmer.

Fakturering

För kommunstyrelsens övriga bidrag hanteras dessa genom faktura. Vid beslut om föreningsbidrag upprättar föreningen en faktura som hänvisar till beslutet. Enligt ekonomiavdelningen skickas i vissa fall en rekvisitionsblankett till föreningen som de nyttjar för att få bidragen utbetalda.

Kommunstyrelsen

Inom ramen för de bidrag som hanteras inom kommunstyrelsen har vi inte erhållit någon rutin över vilka kontroller som ska göras kopplat till utbetalningar. Vidare har vi inte erhållit någon instruktion kring hur utförda kontroller ska dokumenteras, signeras och sparas. Enligt intervju kontrolleras fakturer av konterare mot överensstämmelser, avtal och beslut. Slutattest görs av enhetschef som kontrollerar samma punkter ovan.

Vi har i vår stickprovsgranskning inte erhållit några underlag som visar på att kontroller utförts avseende att utbetalningar sker till rätt förening.

Kultur- och utbildningsnämnden

Inom ramen för de bidrag som hanteras inom kultur- och utbildningsnämnden har vi inte erhållit någon rutin över vilka kontroller som ska göras kopplat till utbetalningar. Vidare har vi inte erhållit någon instruktion kring hur utförda kontroller ska dokumenteras, signeras och sparas. Enligt intervju är det föreningens ansvar att lämna rätt uppgifter till kommunen. Föreningen uppger inbetalningsuppgifter i Actor Smartbook och vid behov av byte är det enbart vissa personer inom föreningen (till exempel kassör) som har behörighet att ändra inbetalningsuppgifter. Enligt intervju görs inga systematiska kontroller av inbetalningsuppgifterna och att dessa är korrekta av kultur- och utbildningsförvaltningen. För respektive bidrag som handläggarna ansvarar över är det handläggare och kulturchef som är förste respektive andre attestant. Enligt intervju görs ingen dokumentation av de kontroller som genomförs i samband med t.ex. attest.

Vidare finns det bidrag inom kultur- och utbildningsnämnden som har krav på att årsredovisningen från föregående år ska inkomma innan bidrag betalas ut⁶. Enligt *bidragsregler för fritids- och kulturverksamheten* är det:

- årsanslag till kulturföreningar/organisationer
- lokalbidrag för verksamhetslokal och samlingslokal i byarna,
- kommunalt grundbidrag till studieförbund
- aktivitetsstöd

Enligt intervju med controller inom kultur- och fritidsförvaltningen visar ekonomiuppföljningarna ofta ett överskott inom bidragsbudgeten, detta då verksamheten ofta vidhåller utbetalningar i väntan på årsredovisning enligt krav. Enligt intervju indikerar detta att kravet och kontrollen fungerar.

Vi har i vår stickprovsgranskning inte erhållit några underlag som visar på att kontroller utförts avseende att utbetalningar sker till rätt förening.

Socialnämnden

Inom ramen för de bidrag som hanteras inom socialnämnden har vi inte erhållit någon rutin över vilka kontroller som ska göras kopplat till utbetalningar. Vidare har vi inte erhållit någon instruktion kring hur utförda kontroller ska dokumenteras, signeras och sparas. Vid tiden för granskningen är det första gången som utbetalningar hanteras via Actor Smartbook för året 2023. I samband med att utbetalningar sker via Actor Smartbook har föreningen uppgett inbetalningsuppgifter i systemet. Enligt intervju har någon kontroll avseende inbetalningsuppgifter som föreningen lämnat inte kontrollerats. I samband med utbetalningar är det handläggare och handläggarens chef som är förste respektive andre attestant. Enligt intervju görs ingen dokumentation av de kontroller som görs i samband med t.ex. attest. Vidare uppges att det finns en kontroll i samband med att kommunen erhåller föreningens delårsrapportering och årsrapport i samband med åiterrapporteringen. Vid dessa tillfällen ser handläggaren att pengarna kommit in på deras konto via kontoutdrag. Vi noterar i samband med genomfört stickprov att det av t.ex. inlämnade verifikationslistor går att utläsa att en förening fått bidrag från Kiruna kommun.

Vi har i vår stickprovsgranskning inte erhållit några underlag som visar på att kontroller utförts avseende att utbetalningar sker till rätt förening.

Bedömning

Revisionsfråga: Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?

Kommunstyrelsen, kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden

Nej. Vi grundar vår bedömning på att det utförs vissa kontroller inom området, både på kommunövergripande- och förvaltningsnivå. Kontrollerna som genomförs är dock inte dokumenterade i någon rutin. De kontroller som sker dokumenteras inte, vilket även

⁶ Undantag är att aktivitetsstöd betalas ut två gånger per år, i september och mars, och utbetalning i mars sker utan krav på årsredovisning.

verifieras av vår stickprovsgranskning. Vi grundar även vår bedömning på att det i övrigt saknas upprättade rutiner för vilka kontroller och säkerställanden som ska ske i samband med utbetalningar samt hur utförda kontroller ska dokumenteras och signeras.

Tillräckliga kontroller av ändamål

Revisionsfråga 4: Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av styrelsen/nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?

lakttagelser

Kommunstyrelsen

Vid intervjuer framkommer att det inte genomförs några kontroller i syfte att följa upp hur tilldelade medel använts. Avdelningen gör dock verksamhetsbesök regelbundet. Det uppges att vid dessa besök kontrolleras arbetet som föreningen fått pengar för.

Verksamhetsbesöken görs dock inte med någon regelbunden systematik. Enligt intervju är föreningarnas verksamheter som fått drift- och skötselbidrag synliga i form av t.ex. skötsel och underhåll av skidspår. Med anledning av detta hör invånare av sig om de är missnöjda med hur föreningarna sköter sina åtaganden enligt avtal.

Stickprov

Inom ramen för stickprovet har vi inte kunnat verifiera om krav på återrapportering finns. Inom ramen för genomfört stickprov har inte någon återrapportering noterats.

Kultur- och utbildningsnämnden

I bidragsregler för fritids- och kulturverksamhet framgår regler kring återrapportering. Inom ramen för kultur- och utbildningsnämndens föreningsbidrag finns det vissa bidrag som har krav på återrapportering i någon form. Exempel på detta är projektbidrag. För projektbidragen finns krav på att en återrapportering ska lämnas in i Actor SmartBook senast en månad efter avslutat arrangemang. Vidare finns krav att inom föreningslönebidrag ska en kopia på bidragsutbetalningar från Arbetsförmedlingen skickas till kultur- och utbildningsförvaltningen varje månad. Enligt intervju med handläggare är det visuellt tydligt vad som inkommit och vad som saknas i Actor SmartBook. Enligt intervju behöver handläggarna dock påminna föreningarna om handlingarna.

Som tidigare nämnts finns det bidrag inom kultur- och utbildningsnämnden som har krav på att årsredovisningen från föregående år ska inkomma innan bidrag betalas ut. Enligt intervjuer är syftet dels att riktlinjerna ska följas men även för att kultur- och utbildningsförvaltningen ska kunna få en bild av att föreningen, genom årsredovisningen, bedrivit verksamheten i enlighet med det beviljade bidraget. Inom ramen för granskningen har vi inte erhållit någon rutinbeskrivning kring vad det är som ska kontrolleras i samband med årsredovisningen.

Enligt intervju har det tidigare funnits skrivelser i kultur- och utbildningsnämndens regler för föreningsbidrag att nedslag kan göras i kontrollsyfte. Enligt uppgift har denna punkt tagits bort på grund av resursbrist men kontroll uppges ske genom årsredovisning och

dialog istället. Vid tiden för granskningen görs inga verksamhetsbesök som en del i kontrollarbetet.

Stickprov

Inom ramen för stickprovet är det projektbidrag och föreningslönebidrag som har krav på redovisning/uppföljning. Inom ramen för projektbidrag ska sökande till kultur- och utbildningsförvaltningen lämna in en redovisning senast en månad efter genomfört arrangemang. Inom ramen för föreningslönebidrag ska verksamheten inhämta månatlig avisering från arbetsförmedlingen inom ramen för föreningslönebidrag.

Resultatet avseende uppföljning/redovisning visar att av två kontrollerade projektbidrag har inget av dessa redovisats med hänvisning till att det pågår diskussioner om återbetalning till kommunen. Anledningen till detta beror i det ena fallet på inställt evenemang. I det andra fallet beror det på att föreningen önskar återlämna erhållet bidrag. Anledningen till detta är att föreningen vill ta emot bidrag från annan bidragsgivare som ställer krav på att bidrag inte får erhållas från annan part. Inom ramen för föreningslönebidraget har vi tagit del av månatliga aviseringar från Arbetsförmedlingen.

Socialnämnden

Enligt socialnämndens riktlinjer ska föreningar som beviljats verksamhetsbidrag inkomma med en delårsredovisning och en årsrapport för att redovisa användandet av verksamhetsbidraget som beviljats. Enligt riktlinjen kan föreningen bli återbetalningsskyldig om redovisningen inte godkänns.

Vid delårsrapporteringen ska bokföring och verifikation samt andra föreningsprotokoll granskas. Vidare ska föreningen lämna in en årsrapport i form av verksamhetsberättelse med tillhörande relevant statistik, ekonomisk redovisning med resultat- och balansräkning, årsmötesprotokoll, redovisad hyreskostnad, verksamhet som bedrivs i lokalen, samt redogörelse över samverkan med socialförvaltningen, andra föreningar och/eller myndigheter. Inom ramen för granskningen har vi inte erhållit någon rutinbeskrivning kring vad det är som ska kontrolleras i samband med återrapporteringen. Vid sakgranskning uppges att beviljade bidrag för hyra eller aktiviteter kontrolleras via kontoutdrag och resultatrapport att bidraget är förbrukat till rätt ändamål.

Vidare framgår att redovisningen kan komma att kompletteras med dialogsamtal mellan socialförvaltningen och föreningen. Vidare framgår av riktlinjer att stickprov kan genomföras. Som tidigare nämnts har riktlinjerna skärpts avseende återbetalning. Enligt intervju var året 2022 första gången som socialnämnden beslutade om att tre föreningar skulle bli återbetalningsskyldiga på grund av att hela beloppet inte använts. Enligt intervju har socialförvaltningen fakturerat berörd förening. Enligt intervju gör handläggaren inga verksamhetsbesök som en del i kontrollarbetet.

Stickprov

Inom ramen för granskningen har ett stickprov på tre verksamhetsbidrag genomförts. Avseende återrapportering kan detta endast kontrolleras för verksamhetsbidragen som betalades ut år 2022 detta då återrapportering för bidragen år 2023 sker först 2023-10-30. I ett av två granskade ärenden saknas återrapportering i sin helhet. Vi noterar att det är samma förening ovan som har avtal med kommunen. För det andra ärendet har återrapportering i allt väsentligt lämnats in med tillhörande underlag.

Bedömning

Revisionsfråga 4: Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av styrelsen/nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?

Kommunstyrelsen

Nej. Vi grundar vår bedömning på att kommunstyrelsen inte formulerat några krav på återrapportering eller motsvarande och som säkerställer revisionsfrågan. Viss kontroll uppges ske i samband med verksamhetsbesök. Däremot saknas det ett strukturerat arbete med rutiner samt dokumentation av besök. Vi grundar även vår bedömning på vår stickprovsgranskning där återrapportering och säkerställanden ej kan verifieras.

Kultur- och utbildningsnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att kultur- och utbildningsnämnden har formulerat krav på återrapportering eller motsvarande kopplat till specifika bidragstyper. Detta rör dock inte samtliga bidrag och det görs inga verksamhetsbesök. Det finns inte heller kontroller som säkerställer revisionsfrågan fullt ut.

Socialnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att socialnämnden formulerat krav på återrapportering för verksamhetsbidrag, men att revisionsfrågan inte säkerställts fullt ut. Syftet med kravet på återrapportering är att redovisa användandet av verksamhetsbidraget som beviljats. Vidare finns regler kring återbetalning i de fall det finns kvarvarande medel samt om bidraget inte skulle användas till de ändamål som de beviljats för. Vi grundar även vår bedömning på att vi inte erhållit någon rutinbeskrivning kring vad det är som ska kontrolleras i samband med återrapporteringen. Därtill grundar vi vår bedömning på att stickprovsgranskningen påvisar vissa brister kopplat till föreningarnas återrapportering, framförallt kopplat till verksamhetsbidraget som regleras via avtal.

Uppföljning och återrapportering till nämnden

Revisionsfråga 5: Sker en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?

lakttagelser

Kommunstyrelsen

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom kommunstyrelsens protokoll för perioden 2022-09 -2023-09. Av protokollgenomgång noteras beslut om bidrag inom ramen för kommunstyrelsens oförutsedda. Utöver ovanstående noteras ingen ytterligare uppföljning eller återrapportering kopplat till föreningsbidrag. Vidare har vi tagit del av fritidsutskottets protokoll för året 2022-2023 per september. Av protokollgenomgång noteras beslut om stimulansbidrag. Utöver ovanstående noteras ingen ytterligare uppföljning eller återrapportering kopplat till föreningsbidrag.

Enligt intervju gör fritidsavdelningen inte någon annan återrapportering kring beslutade föreningsbidrag till kommunstyrelsen. Vidare uppges att kommunstyrelsen inte efterfrågat någon ytterligare information eller uppföljning. Som tidigare nämnts ingår inte föreningsbidrag i kommunstyrelsens delegationsordning. Med anledning av detta tar kommunstyrelsen inte del av någon återrapportering genom beslutade delegationsbeslut.

Vi har inom ramen för granskningen tagit del av kommunstyrelsens riskanalys och internkontrollplan för året 2022. Föreningsbidrag är inte en del av kommunstyrelsens riskanalys och internkontrollarbete för året 2022. Enligt uppgift har kommunstyrelsen inte upprättat någon riskanalys och internkontrollplan för året 2023. En anledning är bland annat en ny mandatperiod och resursbrist vilket resulterat i att internkontrollarbetet har behövt stå tillbaka.

Kultur- och utbildningsnämnden

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom kultur- och utbildningsnämndens protokoll för perioden 2022-09 -2023-09. I protokoll noteras att nämnden tar regelbundet del av delegationsbeslut. Vidare noteras att kultur- och utbildningsnämnden månatligen tar del av ekonomiska rapporter där bland annat en ekonomisk redovisning över kulturverksamheten redovisas. Därtill noteras att nämnden fått information av kulturchef 2023-03-16 §47 avseende kulturbidrag, uppdragsersättningar samt årsanslag till kulturföreningar. Fortsättningsvis har nämnden tagit del av en sammanställning av årsanslag till kulturföreningar 2023-05-17 §65. Vidare noteras att nämnden vid sammanträdet 2023-06-15 §8 tagit del av rapport från kultursekreterare där nämnden får information om arbetet under år 2023 inom det allmänskulturella området. Rapporten beskriver bland annat årets arbete med kulturarrangemang och utställningar, aktiviteter på konstområdet såsom restaureringar, inventering och digitalisering av konst. Därigenom beskrivs också i rapporten förvaltningens arbete med stöd till kulturföreningar genom årsanslag och projektbidrag. I intervjuer beskrivs nämnden som intresserade. I protokollgranskning noteras inte att nämnden får en samlad redovisning

som rör samtliga föreningsbidrag för hela året. Däremot får nämnden en samlad rapport inom det allmänkulturella området som nämns ovan.

Vidare finns ett kulturutskott. Enligt intervju ska de ärenden som ska avgöras av kultur- och utbildningsnämnden i dess helhet beredas av utskottet. Enligt intervjuer sammanträder kulturutskottet några tillfällen på hösten och våren. Vid dessa sammanträden redovisas resultatrapporter av projektbidrag vid dessa möten.

Vi har tagit del av nämndens internkontrollplan för kultur- och utbildningsnämnden för året 2022 och 2023. I planerna noteras inget kontrollmoment kopplat till föreningsbidrag. Enligt uppgift från förvaltningen finns ingen dokumenterad riskanalys för året 2022 och 2023.

Socialnämnden

Inom ramen för granskningen har vi gått igenom socialnämndens protokoll perioden 2022-09 till 2023-09. Vid sammanträdet 2022-06-21 §92 beslutade socialnämnden om bidragsansökningar från föreningar/organisationer för året 2022. Vid sammanträdet 2023-06-20 tar §91 socialnämnden del av en kontrollrapport av bidragsbeviljade föreningar för perioden 2022-07-01–2023-03-31. I protokoll noteras en lista över beviljade föreningsbidrag och hur mycket som har förbrukats. Vid sammanträdet beslutar även socialnämnden att ej använda medel ska betalas tillbaka till socialförvaltningen. Utöver ovanstående görs ingen ytterligare rapportering. Vidare beskrivs nämnden som intresserade.

Inom ramen för granskningen har vi tagit del av socialnämndens internkontrollplan och tillhörande riskanalys för året 2023. Föreningsbidrag är inte en del av nämndens riskanalys och internkontrollarbete för året 2023. Vidare har vi tagit del av nämndens internkontrollplan år 2022 där vi noterar att föreningsbidrag inte finns med som ett kontrollmoment. Enligt uppgift finns ingen dokumenterad riskanalys för året 2022.

Bedömning

Revisionsfråga 5: Sker en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?

Kommunstyrelsen

Nej. Vi bedömer att kommunstyrelsen inte har en tillräcklig uppföljning och återrapportering av föreningsbidrag. Kommunstyrelsen tar inte del av någon regelbunden uppföljning under året eller en samlad rapportering för helåret. Vidare är föreningsbidrag inte en del av kommunstyrelsens delegationsordning, som annars hade inneburit en form av återrapportering. Baserat på vårt granskningsresultat har vi svårt att förstå varför föreningsbidrag inte tagits upp i kommunstyrelsens riskanalys för åren 2021 och 2022.

Kultur- och utbildningsnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att nämnden följer upp beslutade föreningsbidrag regelbundet genom delegationsbeslut. Vidare har nämnden tagit del av information från förvaltningen med koppling till bidragsarbetet i stort, men vi ser det som en brist att nämnden inte tar del av en samlad rapport för helåret. Vi grundar även vår bedömning

på att föreningsbidrag inte riskbedömts inom ramen för nämndens systematiska arbete med internkontroll, vilket vi ser som en brist utifrån granskningens resultat.

Socialnämnden

Delvis. Vi grundar vår bedömning på att socialnämnden har riktlinjer för hur och när föreningsbidrag ska åiterrapporteras och socialnämnden har tagit del av åiterrapportering enligt upprättad rutin, men vi ser att den med fördel kan kompletteras med en samlad rapport för helåret som innefattar såväl ekonomi som verksamhetsmässiga delar. Vi grundar även vår bedömning på att föreningsbidrag inte riskbedömts inom ramen för nämndens systematiska arbete med internkontroll, vilket vi ser som en brist utifrån granskningens resultat.

Samlad bedömning

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen **inte** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar, samt att kultur- och utbildningsnämnden och socialnämnden **inte helt** har säkerställt en tillräcklig intern kontroll gällande hantering av bidrag till föreningar.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfrågor	Bedömning	
Finns dokumenterade riktlinjer och rutiner som ligger till grund för beslut och utbetalning av föreningsbidrag?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att ansökningar uppfyller krav i beslutade riktlinjer?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Finns kontroller som säkerställer att utbetalningar sker till rätt förening och enligt nämndens beslut?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Genomförs tillräckliga kontroller för att säkerställa att av styrelsen/nämnden utbetalda föreningsbidrag används till det ändamål som de beviljats för?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	
Skjer en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag till nämnden?	Kommunstyrelsen	
	Kultur- och utbildningsnämnden	
	Socialnämnden	

Rekommendationer

Efter genomförd granskning lämnas följande rekommendationer till kommunstyrelsen och nämnderna:

Kommunstyrelsen

- Utifrån sitt övergripande ansvar bör kommunstyrelsen tydliggöra vilka föreningsbidrag som finns i kommunen samt tillse en samordning mellan kommunstyrelsen och nämnderna i syfte att säkerställa en intern kontroll.
- Säkerställ aktuella riktlinjer för samtliga bidrag inom kommunstyrelsen.
- Att se över delegationsordningen avseende föreningsbidrag.

Gemensamma rekommendationer för kommunstyrelsen och nämnderna

- Säkerställ dokumenterade riktlinjer och rutiner för samtliga bidrag⁷ för den samlade processen från ansökan, utbetalning till slutredovisning och uppföljande kontroller i syfte att minska risken för personberoende och för att öka spårbarheten.
- Säkerställ tillräcklig omfattning av kontroller i alla delar i processen och att utförda kontroller, bedömningar och vidtagna åtgärder i handläggningen av föreningsbidrag systematiskt dokumenteras, signeras och diarieförs.
- Säkerställ tydliga checklistor och bedömningsgrunder för alla som handlägger föreningsbidrag och tydliggör hur ställda krav ska styrkas och kontrolleras.
- Tillse ett systematiskt arbete med att inhämta synpunkter från de sökande om vad de anser om den information och de riktlinjer som finns kring stöden. Utveckla forum för synpunktsinhämtning och dialog med de sökande för det fortsatta utvecklingsarbetet.
- Att säkerställa en tillräcklig uppföljning och återrapportering av bidrag.
- Föreningsbidrag bör riskbedömas inom ramen för kommunstyrelsens och nämndernas systematiska arbete med internkontroll.

⁷ Såväl bidrag som hanteras via ansökningar som avtal.

2023-12-07

Kristian Damlin

Anna Hilmarsson

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Kiruna kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2023-03-20. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.